

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО
ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

**ВСП «Фаховий коледж МНУ імені
В.О. Сухомлинського»**

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

галузь знань:

23 Соціальна робота

спеціальності:

231 Соціальна робота

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Вдовиченко Раїса Петрівна, кандидат педагогічних наук, викладач вищої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Раїса ВДОВИЧЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії

Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради

Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2,3	23 Соціальна робота	Нормативна	
	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки	
2-й			
Семестр			
3-й			
Лекції			
30			
Індивідуальне науково-дослідне завдання : підготовка наукової доповіді за темою	Ступінь - фаховий молодший бакалавр	Практичні, семінарські	
		38	
Лабораторні			
-			
Самостійна робота			
Вид контролю:			
атестація			
Загальна кількість годин 68			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Ступінь - фаховий молодший бакалавр	30	
		Практичні, семінарські	
		38	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		Вид контролю:	
атестація			

Мова навчання – українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

2.1. Мета навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з основними етапами зародження, становлення та еволюції зарубіжної та вітчизняної соціальної роботи від форм благодійництва до професійного виду діяльності.

2.2. Завдання навчальної дисципліни:

- сприяти розвитку у студентів навиків історичного мислення;
- надати знання про особливості, тенденції розвитку соціальної роботи в Україні та за кордоном;
- сформуванню комплексне уявлення та критичне ставлення до досвіду різних країн у галузі соціальної допомоги та підтримки різних верств населення, який розглядається у нерозривному зв'язку з історичним поступом даних країн;
- ознайомити студентів з основними періодами та найважливішими датами в історії становлення та розвитку соціальної роботи;
- дати уявлення про своєрідність формування та розвитку соціальної підтримки населення в Україні;
- сформуванню цілісного та системного уявлення про вітчизняні процеси розвитку соціальної допомоги, благодійності, професійної соціальної роботи;
- продемонструвати можливість використання зарубіжного і вітчизняного досвіду соціальної допомоги у практиці становлення і розвитку соціальної роботи в Україні.

Передумови для вивчення дисципліни: Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Основи філософських знань», «Психологія».

Програмні результати навчання (РН):

РН 3. Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності.

РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН 6. Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності.

РН 11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх розв'язання.

РН 12. Знаходити рішення для покращення соціального добробуту і соціальної безпеки громадян.

РН 13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною
-----------------------------------	---

	невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні компетентності	СК 1. Здатність розуміти сутність, напрямки та види соціальної роботи. СК 4. Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості.

Мова навчання – українська.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 68 годин.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади соціальної роботи

Тема 2. Основні етапи становлення та розвитку соціальної роботи.

Тема 3. Філантропічний період в історії соціальної роботи.

Тема 4. Виникнення та розвиток форм соціальної підтримки у слов'янських племенах та Київській Русі

Тема 5. Основні тенденції розвитку благодійності у Західній Європі, Росії та США в кінці XVIII ст. – на поч. XX ст.

Тема 6. Основи системи соціальної підтримки та соціального забезпечення

Тема 7. Розвиток форм соціальної підтримки в XIV – на початку XX ст.

Тема 8. Система соціального забезпечення в СРСР

Тема 9. Соціальна робота в Україні за часів незалежності.

Тема 10. Державно-правові основи соціальної роботи в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		К	П	лаб	кон	сп
Тема 1. Теоретичні засади соціальної роботи	4	2	2	-	-	-
Тема 2. Основні етапи становлення та розвитку соціальної роботи.	8	4	4	-	-	-
Тема 3. Філантропічний період в історії соціальної роботи	6	2	4	-	-	-
Тема 4. Виникнення та розвиток форм соціальної підтримки услов'янських племенах та Київській Русі	8	4	4	-	-	-
Тема 5. Основні тенденції розвитку благодійності у Західній Європі, Росії та США в кінці XVIII ст. – на поч. XX ст.	8	4	4	-	-	-
Тема 6. Основи системи соціальної підтримки та соціального забезпечення	6	2	4	-	-	-
Тема 7. Розвиток форм соціальної підтримки в XIV – на початку XX ст.	8	4	4	-	-	-
Тема 8. Система соціального забезпечення в СРСР	6	2	4	-	-	-
Тема 9. Соціальна робота в Україні за часів незалежності	8	4	4	-	-	-
Тема 10. Державно-правові основи соціальної роботи в Україні.	6	2	4	-	-	-
Загальний обсяг годин:	68	30	38	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні засади соціальної роботи	2
2	Тема 2. Основні етапи становлення та розвитку соціальної роботи.	4
3	Тема 3. Філантропічний період в історії соціальної роботи	2
4	Тема 4. Виникнення та розвиток форм соціальної підтримки услов'янських племенах та Київській Русі	4
5	Тема 5. Основні тенденції розвитку благодійності у Західній Європі, Росії та США в кінці XVIII ст. – на поч. XX ст.	4
6	Тема 6. Основи системи соціальної підтримки та соціального забезпечення	2
7	Тема 7. Розвиток форм соціальної підтримки в XIV – на початку XX ст.	4
8	Тема 8. Система соціального забезпечення в СРСР	2
9	Тема 9. Соціальна робота в Україні за часів незалежності	4
10	Тема 10. Державно-правові основи соціальної роботи в Україні.	2
	Разом:	30

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні засади соціальної роботи	2
2	Тема 2. Основні етапи становлення та розвитку соціальної роботи.	4
3	Тема 3. Філантропічний період в історії соціальної роботи	2
4	Тема 4. Виникнення та розвиток форм соціальної підтримки услов'янських племенах та Київській Русі	4
5	Тема 5. Основні тенденції розвитку благодійності у Західній Європі, Росії та США в кінці XVIII ст. – на поч. XX ст.	4
6	Тема 6. Основи системи соціальної підтримки та соціального забезпечення	4
7	Тема 7. Розвиток форм соціальної підтримки в XIV – на початку XX ст.	4
8	Тема 8. Система соціального забезпечення в СРСР	4
9	Тема 9. Соціальна робота в Україні за часів незалежності	4
10	Тема 10. Державно-правові основи соціальної роботи в Україні.	4
	Разом:	38

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Історія соціальної роботи» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Підготовка індивідуального завдання та його захист шляхом співбесіди забезпечить не лише поглиблення та деталізацію теоретичних знань, отриманих студентами на лекційних та практичних заняттях та в процесі їх самостійної роботи, але й прищеплення практичних умінь та навичок робити обґрунтовані висновки.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- Самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота виконання завдання;
- обґрунтованість висновків;
- використання статистичної інформації та довідкової літератури;
- наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення;
- вміння захищати результати проведеного дослідження.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 12-бальною шкалою:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1	Студент розрізняє об'єкти вивчення.
	2	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	3	Студент відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
	4	Студент з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію.
II. Середній	5	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	6	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосувати знання при виконанні завдань за зразком.
	7	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
III. Достатній	8	Знання студента є достатнім, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежить між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його логічна, хоч і має неточності
	9	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
	10	Студент має повні, глибокі знання, здатний використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
IV. Високий	11	Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	12	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати,

		узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
--	--	---

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи (реферати, творчі завдання, термінологічний словник), контрольні роботи, поточне опитування, тестування, перевірка лекційних зошитів, перевірка зошитів з практичних робіт.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: атестація.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських та індивідуальних занять; має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Види поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування, самоконтроль, складання схем, таблиць, опорних конспектів, дидактичних тестів.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента. Види підсумкового контролю: контрольна робота.

Контрольна робота - вид підсумковою контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу. Передбачає оцінювання знань студентів за трьома рівнями: тестовим, понятійним та продуктивним.

11. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) словесні: метод пояснення, метод розповіді, метод лекції, метод бесіди (вступної бесіди, бесіди-повідомлення, бесіди-повторення, контрольної бесіди, репродуктивної бесіди, евристичної бесіди, катехізисної бесіди);

2) наочні методи навчання: метод ілюстрування, метод демонстрування, самостійне спостереження;

3) практичні методи навчання: вправи, практичні роботи, дослідні роботи.

2. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів: метод навчальної дискусії, метод забезпечення успіху в навчанні, метод пізнавальних ігор, метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу.

3. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

12. Список рекомендованої літератури:

Базова

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019. № 2745-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

2. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003р. <http://www.kiev.ua>.

3. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні. від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

4. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи: монографія. К. : Наук. світ, 2016. 408 с.
3. Безпалько О. В. Соціально-педагогічні аспекти діяльності громад в Україні: ретроспективний огляд. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми, теорія і практика: Збірник наукових праць. Вип.1 (11). К.: ППУ, 2004. С.63–72.
5. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: метод. матеріали для тренера / під заг. ред. І. Д.Зверевої. К.: Наук. світ. 2004. 69 с.
6. Громади України: на шляху до відродження. К.: «Ай-БГ», 2012. 279 с.
7. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи в Україні: Курс лекцій. Тернопіль, 2016. 66 с.
8. Добродійність в Україні: минуле, сучасність, майбутнє / автор-упоряд. В. Халецький. К., 2018. 54 с.
9. Зверева І.Д., Безпалько О.В., Марченко С.Я. та ін. Соціальна робота в Україні: навч.посіб. К.: Науковий світ, 2013. 233 с.
10. Концепція реформування системи соціальних послуг : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2007 р. № 178-р. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>
11. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення Практичний посібник Електронний ресурс місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування /Карий О.І., Панас Я.В./ Асоціація міст України К.,ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 176 с.
12. Мигович І.І. Соціальна робота (вступ до спеціальності). Ужгород, 2017. 190 с.
13. Коляденко С.М. Методика і технологія викладання історії соціальної роботи у системі підготовки майбутніх соціальних педагогів: зб.наук.-метод. пр. Житомир: ЖДУ, 2004. 261 с.
14. Побірченко П.С. Педагогічна і просвітницька діяльність українських громад у другій половині XIX - на початку XX століття: Київська громада. К.: Наук, світ, 2016. 307 с.
15. Соціальна робота в Україні: перші кроки. К.: Видавничий дім «КМ Асасіетіа», 2000. 236 с.
16. Семігіна Т. В. Теорії і методи соціальної роботи. К.: Академвидав, 2015. 327 с.
17. Семігіна Т.В. Робота в громаді: практика й політика. К. Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 180 с.

Інформаційні ресурси

1. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV. - URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>. (дата звернення: 02.08.2021).
2. Верховна Рада України. – URL: <http://rada.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).
3. Державна кримінально-виконавча служба України. – URL: <http://www.kvs.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

4. Державна служба зайнятості України. – URL: <http://www.dcz.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).
5. Дитячий фонд ЮНІСЕФ Україна. – URL: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr>. (дата звернення: 02.08.2021).
6. Міністерство освіти і науки України. – URL: <http://mon.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).
7. Міністерство соціальної політики України. – URL: <http://www.msp.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).
8. Національна поліція України. – URL: <http://www.npu.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).
9. Уповноважений Президента України з прав дитини. – URL: <http://ukua.facebook.com/up.z.prav.dytyny>. (дата звернення: 02.08.2021).